GAZETA
Wielkiego Xięstwa
POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 33. W Piątek dnia 8. Lutego. 1839.

Wiadomości zagraniczne.

F r a n c y a.

Z Paryża, dnia 27. Stycznia.

Konstytucyonista umieścił następujące pismo z Bruxelli z d. 22. b. m.: „Nie obojętną będzie zapewne w obecnéj chwili wiadomość o sile zbrojnéj i zasobach wojennych Belgijczyków. To co tu powiadam, wypłynęło z wiarogodnego źródła i za sprawiedliwe podanie ręczę. Wojsko belgijskie podzielone jest, jak wiadomo, na armią czynną i odwodową. Na stopie wojennéj liczy 110,000 ludzi, ale dotąd 70,000 tylko do broni wezwano, sądząc, że siła ta jest dostateczną do stawienia czoła Holendrom. Armia czynna, gotowa w każdym czasie w pole wyruszyć, składa się z 16 pułków piechoty, podzielonych na 15 batalionów, i liczy obecnie 36,000 ludzi pod bronią; z 7 zupełnych pułków jazdy z dwoma ruchomemi szwadronami żandarmów, ogółem 6500 do 7000 ludzi; z 3 pułków artyleryi z 20 bateryami; z batalionu saperów i minerów, około 1000 ludzi; i z kompanii pontonierów; a tak w ogóle jest 50,000 ludzi pod bronią. Armia odwodowa składa się z 9 pułków piechoty, 2 szwadronów jazdy i kompanii artyleryi; w ogólności zaś liczy 20,000 ludzi. Tak tedy już teraz Belgia 70,000 ludzi rozrządzać może. Za pomocą zaś urządzeń armii odwodowéj może Belgia siłę tę o 40,000 ludzi w ciągu dwóch tygodni zwiększyć, bo należący do niéj ludzie są wyćwiczeni i w broń opatrzeni. Piechota armii czynnéj składa się z 3. dywizyi o 2. brygadach i z brygady straży, z których każda ma po 2 lub 3 baterye. Jazda składa się z 2. dywizyi lekkiéj i dywizyi ciężkiéj jazdy. Naczelnym Wodzem jest sam Król. Generał dywizyi Hurel jest Szefem wielkiego głównego sztabu. Generał dywizyi Goblet stoi na czele inżenieryi; Generał brygady Dellem dowodzi artyleryą. Pan Bassompierè jest generalnym Intendentem. Brygada straży przedniéj pod Generałem Magnanem, stoi w obozie pod Beverlooo, uważa na granicę holenderską i zasłania wielki gościniec z Herzogenbusch do Hasselt, Diest i t. d. Pierwsza dywizya, Generał Brias, stoi na drugiéj linii i ma główną kwaterę w Loewen. Druga dywizya, Generał Goethals, opiera się prawém skrzydłem o pierwszą dywizyą i zasłania Antwerpią, Leer i t. d. Trzecia dywizya, Generał Olivier, stoi w Namur, Philippeville, Marienburgu, Dinant, Bouvillonie i Arlonie i uważa na Luxenburg. Wielka główna kwatera przeniesioną będzie z Bruxelli do Loewen. Twierdze na pierwszéj linii w dobrym zupełnie są

stanie. Antwerpia, Termonde, cytadella gandawska i wszystkie inne dostatecznie we wszystko opatrzone. Około cytadelli w Leodyum ciągle jeszcze czynnie pracują.«

Anglia.

Z Londynu, dnia 26. Stycznia.

Wczoraj wieczorem nadeszły tu nowsze wiadomości z Nowego-Yorku z dn. 5. m. b. Zawierają proklamacyą Prezesa Mexyku, Generała Bustamente, w któréj Mexykanów do broni wzywa, aby się pomścić doznanéj przez Francuzów pod Vera Cruz porażki. Zdaje się więc, że zawarta przez francuzkiego Admirała z Mexykańskim Generałem, który w twierdzy San Juan d'Ulloa dowodził, konwencya, przez Prezesa nie została potwierdzoną. Zresztą, jak się zdaje, wojska rządowe dość mają do czynienia, aby tylko bunty wewnątrz kraju poskramiać, mianowicie powstanie w Tampico, gdzie rokoszanie dn. 30. Listopada je porazić mieli. Wojskiem rządowém dowodzili przy szturmie do Tampico przypuszczonym Generałowie Cos, Canalizo i Piedras; ostatni z nich w niewolą się dostał i rozstrzelano go na miejscu. Stratę ich w ranionych i zabitych podają na 500. Stronnictwem rokoszan czyli federacyjném komenderował w téj rozprawie Generał Urrea.

Pod względem pytania zbożowego ważném jest nader na przyszłość pismo Ministra spraw wewnętrznych, Lorda Johna Russella, do obiorców w Stroud, których w Izbie niższéj zastępuje. Jestto odpowiedź na zaproszenie Prezesa urządzonego w Stroud zgromadzenia przeciw prawom zbożowym, datowana dnia 21. Stycznia i brzmi jak następuje: „Z przyczyny bliskiego zagajenia parlamentu nie mogę się z Londynu oddalić, inaczéj byłbym sobie miał za obowiązek znajdować się na tém zgromadzeniu. Popierałem bil z 1829. roku, jako zmianę dążącą do poprawy dawniejszego bilu prohibicyjnego; lecz zdaniem mojém mierne i stałe cło dla wszystkich mieszkańców i skarbu korzystniejszémby było, niż wszystkie dotychczasowe zmienne opłaty. Życzyć przychodzi, żeby praw często nie zmieniano, ale także, aby nie popierano systematu celnego, który w czasie drogości wysokie i tak ceny dla konsumentów ogromnie zwiększa, a w czasie taniości okropnie dla producentów zniża. Jestto tylko moje zdanie, ale gotów je jestem w Izbie niższéj popierać. Jestem i t. d. John Russell.« Morning-Chronicle, umieszczając ten list, dodaje, że stałe mierne cło zmniejszyłoby zaprawdę złe, lecz końcem zupełnego usunięcia tegoż należałoby zaraz znieść całkowite opłaty. I Kuryer nie jest zadowolniony słowami Russella, ile że zdaniem jego, trudno oznaczyć, jak wysokie ma być to cło umiarkowane. Przeciw zdaniu „Chronicle« utrzymuje Kuryer, że przez wzgląd na dobro skarbu cło być powinno, ale nie wyższe nad 5 szylingów. Wolny bowiem od wszelkiéj opłaty dowóz zboża z zagranicy zniszczyłby zupełnie rolnictwo krajowe, podczas gdy pomierna opłata od 5 do 10 szylingów sprawi, że rolnik krajowy uszczerbku nie dozna. Cena posiadłości zniżyłaby się najwięcéj o 5 do 6 prC., ale dobry byt ogółu ludności potrafiłby to wkrótce wynagrodzić. Times i Lord Ripon nie chcą, aby cło zbożowe stanowiło dochód skarbowy. Kuryer zaś sądzi, że z powodu znacznego dowozu pszenicy z zagranicy znaczneby skarb miał dochody, a natomiast możnaby inne podatki gruntowe zmniejszyć i tym sposobem rolników w znacznéj części za poniesioną chwilową wynagrodzić stratę. Z listu zaś powyższego Lorda Johna Russella wnoszą powszechnie, że Ministrowie sami uczynią wniosek względem zniesienia praw zbożowych. Rzecz ta zatrudnia już podobno od kilku tygodni gabinet, i zdaniem Lorda Melbournego jest ona ważniejsza niż sprawa belgijska, a nawet wszystkie sprawy zagraniczne. Sądzą powszechnie, że w miejsce niestałéj opłaty, która w latach drogości prawie się zakazowi równa, Ministrowie wniosą o ustanowienie stałego cła 10 szylingów od Quarteru (przeszło 5 szefli berlińskich), a natomiast o zmniejszenie lub całkowite zniesienie podatku od mlewa. O francuzkim zakazie wywozu zboża szczególniéj Kuryer długo rozprawia. Nie gani on bynajmniéj tego kroku rządu francuzkiego, i owszem sądzi, że wszystkie inne rządy na stałym lądzie powinnyby to samo uczynić, aby zapobiedz niedostatkowi zboża, jakiby w ich krajach przez zbyteczny wywóz zboża do Anglii aż do Sierpnia powstał. Daléj rozbiera obszernie szkody, jakie te niestałe opłaty od zboża w Anglii handlowi i przemysłowi na lądzie stałym przynoszą. Do najcelniejszych zgromadzeń, odbytych w ostatnich czasach przeciw prawom zbożowym, należy uczta stowarzyszenia manchesterskiego, na którą także Lordów Broughama i Durhama zaproszono, a lubo żaden z nich się na niéj nie znajdował, oświadczyli jednak, że gorliwie przeciw prawom zbożowym powstawać będą. Ostatni odwoływał się szczególniéj do wniosku swego, uczynionego w 1815. r. przeciw ówczasowemu bilowi zbożowemu. Na zgromadzeniu tém było 14 członków Izby niższéj. Onegdaj zebrała się także i londyńska rada gminna w celu podania petycyi w tym interessie do Izby

niższéj; ale obrad nie ukończono i takowe do następnego poniedziałku odłożono.

Hiszpania.

Z Madrytu, dnia 17. Stycznia.

(*Gaz. Powsz.*) — Albo Ministeryum, albo téż Kortezowie ulegną przesileniu. Umiarkowani bowiem, którym się sposób myślenia teraźniejszych Ministrów nie zupełnie podoba, usiłowali na wczorajszém posiedzeniu wprawić Ministrów w pomieszanie i skłonić ich do stanowczego oświadczenia się względem politycznego pytania spornego. Dla tego uczynili wniosek, aby projekt do prawa względem nowéj ustawy dla municypalności przed wszystkiemi innemi przedmiotami był wzięty pod rozwagę. Zagorzalcy opierali się naturalnie temu wszelkiemi sposobami; pragną oni albowiem, aby wspomniane prawo na obecném posiedzeniu prawodawczém, gdzie mniejszość na ich jest stronie, całkiem z pod obrad usunięto, i aby owszem zatrzymano teraźniejsze prawo, zapewniające im największy wpływ na skład municypalności, która prawie nieograniczoną władzę działania posiada. Minister spraw wewnętrznych ujął się za stronnictwem zagorzalców i opierał się wnioskowi temu. Przyjęto go jednak 63 głosami przeciw 61, a tak Ministeryum wraz z zagorzalcami poniosło klęskę, którą wprawdzie tylko większość dwóch głosów stanowiła. Następnie oświadczył, że rząd z wspomnianego projektu do prawa kilka artykułów cofa, i że je w zmienionéj postaci kongressowi przełoży. Ale że właśnie te artykuły obejmowały ograniczenie przesadzonéj władzy rad municypalnych, i Minister tym sposobem zdawał się plan zagorzalców popierać, przeto umiarkowani wystąpili z twierdzeniem, że Minister w owym projekcie do prawa nic zmieniać nie może, gdy tenże nie przez rząd, ale przez Kommissyą kongressu wniesiony został. Spór ten za kilka dni ponowią. Z wszystkiego zaś wnosić można, że ministeryum swoję dotychczasową większość utraci, a wtedy musiałoby Kortezów rozwiązać; do tego zaś kroku zagorzalcy wszelkiemi sposobami dążą. Tym końcem liczą także na pomoc Espartery, którego ciągle przeciw umiarkowanym podburzają. Miał on już nawet przesłać Królowéj nowy memoryał, wymierzony przeciw swym nieprzyjaciołom, Jovellanistom.

Z nad granicy hiszpańskiéj.

Korrespondent Kuryera angielskiego donosi z Walencyi z dn. 6. Stycznia: «Stósownie do pogłoski między dowódzcami karolistów pod względem konieczności użycia prawa odwetu wielka zachodzi różność zdań. Wszakże znowu już niestety! stracenia miejsce miały. Żołnierzy, należących do ruchoméj przez Lafont dowodzonéj kolumny i zostawionych na zamku Borriol, d. 29. Grudnia wszystkich rozstrzelano. Oddział ten składał się z porucznika, sierżanta i 17 prostych. Wedle wiarogodnych doniesień krystyniści w pochodzie z Harcajo do Morelli i Bercite, przeszło 300 jeńców już to rozstrzelali, już to bagnetami zakłóli. Liczbę ujętych w obsadzonym przez karolistów obwodzie prowincyi Walencyi krystynistów podają na 2000 ludzi.«

Niemcy.

Z Monachium, dnia 27. Stycznia.

(*Korresp. Norymb.*) — Dwie zakonnice z zakonu Św. Franciszka Salezego przebywają tutaj już od kilku tygodni w celu zbierania na mocy najwyższego pozwolenia składki na przywrócenie swego klasztoru w prowincyi strasburskiéj. Zebrały już 20,000 zł. reń.

Włochy.

Z Rzymu, dnia 19. Stycznia.

(*Gaz. Powsz.*) — Zapewniają, że W. Xiążę Następca tronu rossyjskiego tylko do końca miesiąca bieź. w Neapolu, dokąd dn. 17. wyjechał, zabawić postanowił, chcąc potém tutaj powrócić i karnawał w Rzymie przepędzić, który tego roku z powodu obecności tylu znakomitych cudzoziemców bardzo będzie ożywiony. Obstalunki i nabycia u tutejszych jako téż u obcych artystów przez W. Xięcia ostatniemi dniami tu poczynione, wynoszą przeszło 300,000 fr.

Rozmaite wiadomości.

Nowy rodzaj jazdy. — Pod względem młodego Mexykańczyka, który dosiada kondora, pewien dziennik francuzki pisze co następuje: Odtąd majętni ludzie samych tylko kondorów, orłów i sępów trzymać będą w swych stajniach. Jestto niezawodnie wielki postęp cywilizacyi! Co za rozkosz żyć w naszym wieku, rozważywszy, iż każdy, który wprzódy nie mógł się zdobyć na ekwipaż, teraz awipaż sobie sprawi! Bo jeżeli nie każdemu stanie na kupienie sobie kondora albo orła, to przynajmniéj każdy nabędzie kilka sępów, których do powozu zaprzęgać może. Ministrowie udawać się będą na posiedzenia w powozie, który ciągnąć będą orły, pobobnie jak ciągnęły niegdyś Jowisza; piękne damy odbywać będą swą przejazdkę w rydwanach na kształt muszli zrobionych, i od gołębi ciągnionych, podobnie jak niegdyś Wenus; a młodzi panicze, dosiadłszy kondorów, jechać będą obok drzwiczek rydwanu. Pierwsza, długa przejazdka, która nastąpi, już się nie na po-

lach Elizejskich, ale o kilka set sążni nad powierzchnią morza odbywać będzie. Piękna pogoda, któréj nigdy nie masz na ziemi, może w górnych przestrzeniach się znajdzie. Atoli wielki ten postęp okazuje się nie tylko na samym lądzie, ale nawet na wodzie. I tak: Statki parowe już ustaną. Pewne towarzystwo delfinów podjęło się pomiędzy Francyją a Angliją załatwiać wszelką przeprawę. Wieloryby zamyślają grzbietem swoim zastąpić brygi, awizy i korwety. Mieszkańcy Wenecyi chcą spalić wszystkie gondoły, których miejsce mają u nich zastąpić morskie świnki: odtąd nie będzie cięższych statków pocztowych, jak tylko o sile sześciu milijonów śledzi. Podróż na morzu nie będzie już podlegać żadnemu niebezpieczeństwu, jedna tylko ryba haj jeszcze do pokonania pozostaje. P. Martin właśnie teraz rozmyśla, jakimby sposobem tę morską hyjenę ułaskawić.

Znaczyć bieliznę za pomocą stemplu. — Większa część inkaustów chemicznych, jakie zwykle do znaczenia bielizny zalecają, okazuje się być niedogodną do praktycznego użycia, ponieważ łatwo zniszczyć się daje. P. Hänle w Lahr proponuje z tego powodu inny sposób, nierównie lepszy, przy którym węgliku się używa. Na ten koniec każemy sobie zrobić z mosiądzu lub żelaza mały stempel z wypukłą cyfrą. Rozpuściwszy dwa łuty cukru w jednym łucie wody, naciera się tem i wysusza to miejsce, które ma być znaczonem. Poczem rozegrzawszy dość mocno stempel i przycisnąwszy go w to miejsce, trzyma się go na niem, w miarę gorącości przez dwie albo sześć sekund. Podczas téj operacyi spali się cukier i niejaka część włokien płótna albo bawełny, ale cyfra pokaże się w brunatnéj barwie, która na wskróś przejdzie i już niczem zniszczoną być nie może. Cukier, nadając brunatną barwę, ochrania oraz płótno od zupełnego spalenia. Doświadczając tego sposobu na kilku płatkach, w krótkim czasie nabędzie się potrzebnéj wprawy. (R. Lw.)

Kurs papierów i pieniędzy giełdy Berlińskiéj.

Dnia 5. Lutego 1839.	Stopa prC.	Na pr. kurant papierami	Na pr. kurant gotowizną
Obligi długu państwa	4	103¼	102¾
Pr. ang. obligacye 1830. . . .	4	102¼	101¾
Obligi premiow handlu morsk.	—	70¼	69¾
Obligi Kurmarchii z bież. kup.	4	102¼	101¾
Obligi tymcz. Nowéj Marchii dt.	4	—	101¾
Berlińskie obligacye miejskie .	4	103⅜	102⅞
Królewieckie dito . .	4	—	—
Elbląskie dito . .	4½	—	—
Gdańskie dito w T.	—	48	—
Zachodnio-Pr. listy zastawne .	3½	100⅛	100⅝
Listy zast. W. X. Poznańskiego .	4	—	104½
Wschodnio-Pr. listy zastawne .	3½	101⅛	100⅝
Pomorskie dito . .	3½	101¾	101¼
Kur- i Nowomarch. dito . .	3½	102⅛	101⅝
Szląskie dito . .	4	—	103¼
Obl. zaległ. kap. i prC. Kur- i Nowéj-Marchii	—	—	93
Złoto al marco	—	215¾	214¾
Nowe dukaty	—	—	18
Frydrychsdory	—	13½	13
Inne monety złote po 5 talarów .	—	12⅞	12⅜
Disconto	—	3	4